

INTERNATIONALE POLITIESAMENWERKING

Door: drs. J.M. Breukers
conservator

INHOUD	pag.
Inleiding	2
<i>De noodzaak van internationaal samenwerken</i>	2
Samenwerking in het kader van de Schengenakkoorden en de Europese Unie	2
<i>Het verdrag van Schengen</i>	2
<i>CRI, DNRI en DIN, DINPOL en IPOL, een pot nat</i>	2
<i>De Europese Unie</i>	2
<i>Oost-Europese toestanden</i>	3
<i>Midden- en Oost-Europa en de Europese Unie</i>	3
Bilaterale samenwerking	4
<i>Samenwerking in de grensstreken</i>	4
Internationale politieorganisaties: Interpol, Europol en Eurojust	5
<i>Interpol</i>	5
<i>Europol</i>	6
<i>Eurojust</i>	7
Coördinatie van politiesamenwerking: STIP en NCIPS	7
<i>Uitzending van politiemensen</i>	8
Internationale samenwerking bij terrorismebestrijding	9

INTERNATIONALE POLITIESAMENWERKING

Inleiding

Samenwerking met andere landen is nodig, zowel voor de aanpak van internationale criminaliteit als voor vraagstukken rond openbare orde met een grensoverschrijdend karakter, zoals voetbaltoernooien en internationale demonstraties. Deze samenwerking vindt plaats in velerlei verband, onder meer in het kader van de Europese Unie, bilateraal met buurlanden en met Midden- en Oost-Europese landen, en met internationale organisaties als Europol en Interpol.

Samenwerking in het kader van de Schengenakkoorden en de Europese Unie

Het verdrag van Schengen

Grensoverschrijdende operationele samenwerking met andere Europese staten werd mogelijk door het verdrag van Schengen. Nederland, België, Luxemburg, Frankrijk en Duitsland ondertekenden dit verdrag in 1985 in het Luxemburgse plaatsje Schengen.

De Schengenakkoorden traden in 1995 in werking tussen de vijf oorspronkelijke landen, aangevuld met Spanje en Portugal en, in 1997, ook Italië en Oostenrijk. Resultaat van het verdrag was een vrij verkeer van personen en een gemakkelijker verkeer van goederen en diensten binnen het gezamenlijk grondgebied van de aangesloten landen. Sindsdien breidde het aantal Schengenlanden zich uit. Eind 2006 waren het er 15: Nederland, België, Luxemburg, Frankrijk, Duitsland, Spanje, Portugal, Italië, Oostenrijk, Griekenland, Denemarken, Zweden, Finland, IJsland en Noorwegen. Eind 2008 waren de overeenkomsten uitgebreid tot 22 EU-lidstaten plus IJsland, Noorwegen en Zwitserland.

Een probleem voor de ondertekenaars was de vergroting van het werkterrein en uitwijkmogelijkheden voor criminelen door het wegvallen van de personencontrole aan de binnengrenzen. Daarom werden in de uitvoeringsovereenkomst, onder andere, bepalingen inzake politieke samenwerking opgenomen: onder voorwaarden mochten wederzijdse politiediensten elkaar hulp verlenen, observatie voortzetten en achtervolgingen op heterdaad voortzetten tot op het grondgebied van een andere lidstaat.

In de grensgebieden werden rechtstreekse verbindingen tot stand gebracht en het Schengen Informatie Systeem (SIS en op nationaal niveau Sirene), een internationaal geautomatiseerd signaleringssysteem van personen en goederen, werd opgebouwd. Sinds het Schengen III Akkoord van 2005 wisselen de Benelux-landen, Duitsland, Frankrijk, Spanje en Oostenrijk ook informatie uit over terrorisme, en databankgegevens over DNA en vingerafdrukken.

CRI, DNRI en DIN, DINPOL en IPOL: een pot nat

In Nederland was de [Centrale Recherche Informatiedienst \(CRI\)](#) vanaf haar oprichting in 1972 tot en met 2000 tevens nationaal centraal bureau Interpol en in de periode 1998-2000 tevens nationaal centraal bureau Interpol en nationaal aanspreekpunt voor Europol, Schengen en SIRENE Nederland. Vanaf 2001 tot in 2006 waren deze taken in handen van de Dienst Internationale Netwerken (DIN) als nieuwe dienst naast de Dienst Nationale Recherche Informatie (DNRI). De DIN fungeerde als centrale autoriteit voor Interpol, Europol, SIRENE (Schengen Informatie Systeem) en de Nederlandse liaison officers in het buitenland en de buitenlandse liaison officers in Nederland.

In 2006 ontstond de DINPOL als KLPD-dienst door samenvoeging van de DIN en het NCIPS, dat deel uitmaakte van het Nederlands Politie Instituut (NPI). In 2008 werden DINPOL en DNRI samengevoegd tot de dienst IPOL, waarbij de I staat voor het Engelse woord *intelligence*.

De Europese Unie

De samenwerking op basis van het Verdrag van Schengen is op grond van het Verdrag van Amsterdam sinds 1999 opgenomen in het EU-recht.

EU-besluiten moeten in de Raad van Ministers van de EU unaniem worden genomen. Elk land heeft daarbij een even zware stem. Alleen na goedkeuring door het Nederlandse parlement kan Nederland instemmen met besluiten die het Koninkrijk binden.

Die samenwerking betreft een groot aantal zaken, zoals het vervallen van grenscontroles, het afstemmen van immigratie- en asielbeleid, het ontwikkelen van compenserende maatregelen tussen politieke en justitiële instanties (met name visa, immigratie, justitie en politesamenwerking, wapens, grensoverschrijdende observaties) en het treffen van ondersteunende voorzieningen zoals het Schengen Informatie Systeem en het in stand houden van nationale contactpunten.

Internationale politesamenwerking is noodzakelijk om vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid te garanderen, zoals titel VI van het Verdrag van Amsterdam (02-10-1997, trad in werking op 01-05-1999) vastlegt. De Derde Pijler (of het derde beleidsterrein) van de Europese Unie is gericht op samenwerking op het terrein van politie en justitie. De lidstaten treden gezamenlijk op bij de voorkoming en bestrijding van (georganiseerde) criminaliteit, terrorisme, mensenhandel, misdrijven tegen kinderen, illegale drugshandel, wapenhandel, corruptie en fraude, vreemdelingenhaat en [racisme, voetbalvandalisme](#).

Er wordt Europabreed wetgeving opgesteld en er worden afspraken gemaakt over bijvoorbeeld informatie-uitwisseling en opleidingen.

Bij het Verdrag van Lissabon, dat in werking trad op 1 december 2009, werd de pijlerstructuur afgeschaft. De drie pijlers werden samengevoegd tot één rechtspersoon: de Europese Unie.

Oost-Europese toestanden

Midden- en Oost-Europa is sinds het uiteenvallen van het Oostblok in 1989 een gebied waar het crimineel entrepreneurschap een hoge vlucht heeft genomen. Het kapitalistische Westen bleek een willige markt en werkveld voor deze multidisciplinaire lieden geworden. Prostitutie, kinderporno, wapensmokkel, mensensmokkel en de handel in valse reisdocumenten, smokkel van radioactief materiaal, witwassen en drugssmokkel via de Balkanroute, mobiel banditisme in de vorm van hit-and-run-acties (*Kaum gestohlen, schon in Polen*, noemen onze oosterburen het) door [inbrekersbendes](#) en ramkraakspecialisten; er is geen misdaadsegment waar zij niet aan meedoen. Sinds 1998 en 1999 zijn er Nederlandse liaison officers gevestigd in Boedapest en Moskou.

Met de val van de communistische regimes, die desnoods met geweld en terreur de nationale eenheid handhaafden, laaiden op de Balkan oude nationalistische en etnische twisten weer op. Burgeroorlog, *ethnic cleansing*, VN-resoluties, militair ingrijpen van de NAVO, het Joegoslavië-tribunaal en de internationale opsporing van oorlogsmisdadigers waren de gevolgen.

Het opsporen van oorlogsmisdadigers is een van de specifieke taken van de dienst Nationale Recherche van het Korps Landelijke Politiediensten.

Midden- en Oost-Europa en de Europese Unie

Voor de landen in Midden- en Oost-Europa was politesamenwerking van groot belang voor het transformatieproces waarin zij zich bevonden. Dat gold in het bijzonder voor landen die perspectief hadden op toetreding tot de Europese Unie.

De Europese Unie stond in 2003 aan de vooravond van een relatief omvangrijke uitbreiding. Met het oog op deze toetreding verrichtten de politiekorpsen van de kandidaat-lidstaten behoorlijke inspanningen om te kunnen voldoen aan de toelatingsvoorwaarden van de EU. Nederland had zich samen met alle Europese lidstaten verplicht om de kandidaat-lidstaten hierbij te helpen. In Europees verband werd afgesproken dat Nederland zich bij de non-operationele samenwerking vooral zou concentreren op [Polen](#), Hongarije, Tsjechië en Slowakije. Met deze landen werden door de ministers van Binnenlandse Zaken *memoranda of understanding* gesloten. Diverse regionale politiekorpsen en het LSOP (vanaf 2004 Politieacademie) werkten op basis daarvan met deze landen op bilaterale en meerjarige wijze samen in de vorm van politiepartnerships. Onderwerpen als scholing, training, organisatieaspecten, *community policing* en maatschappelijke inbedding van de politie kregen daarin veel aandacht.

In 2004 traden tien nieuwe lidstaten (Hongarije, Tsjechië, Slowakije, Polen, Estland, Letland, Litouwen, Slovenië, Malta en Cyprus) toe tot de Unie.

De focus zal de komende jaren liggen op Roemenië, Bulgarije en Turkije. Met deze landen worden op basis van *memoranda of understanding* meerjarige samenwerkingsverbanden aangegaan.

Bilaterale samenwerking

Politiesamenwerking met omliggende landen wordt steeds belangrijker en is met name noodzakelijk voor het werk van de Nederlandse politie in de grensstreek.

De politieregio's aan de grens met België en Duitsland vragen om intensievere grensoverschrijdende politieke samenwerking met de buurlanden voor de adequate handhaving van de openbare orde. Met gemeenschappelijke oefeningen, het opzetten van gemeenschappelijke politiebureaus en uitwisselingen heeft de politie stappen in deze richting gezet. De afgelopen jaren zijn samenwerkingsovereenkomsten gesloten met België en Luxemburg, de Bondsrepubliek Duitsland en Frankrijk.

Samenwerking in de grensstreken

Een verbetering van de [situatie in de grensstreek](#) kan evenwel alleen worden bereikt als de betrokken politiekorpsen bevoegdheid krijgen om met buitenlandse collegae bepaalde politietaken uit te oefenen op wederzijds grondgebied. Dat blijkt uit een analyse van de Stuurgroep Internationale Politiesamenwerking (STIPS), waaraan alle grenskorpsen hebben meegewerkt. De ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie zijn met vertegenwoordigers van de Nederlandse politie aan de slag gegaan, en inmiddels wordt met de betrokken autoriteiten uit Duitsland en België gewerkt aan een verdrag dat de gesignaleerde knelpunten moet oplossen. Daarnaast worden alle politionele activiteiten gebundeld en gecoördineerd in meerjarige samenwerkingsprogramma's.

De komende jaren worden ook met andere landen afspraken gemaakt. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de eerder opgedane ervaringen.

Een van de aspecten bij bilaterale samenwerking is de kennis- en expertise-uitwisseling en de omgang met anderstaligen in toeristische regio's. Het project European Police Stations is daar een voorbeeld van. In 2008 werden tweemaal Nederlandse politiemensen gedetacheerd in Frankrijk. In de zomer surveilleerden vier politiemensen met hun Franse collega's in Parijs, Versailles en Lourdes; met de jaarwisseling assisteerden twee politiemensen in Parijs. Het project was een initiatief van de Franse minister van Binnenlandse Zaken, Michele Alliot-Marie, tijdens het Franse voorzitterschap van de Europese Unie (EU). Het initiatief was mede bedoeld om Franse Eurosceptici te laten zien dat de EU een positieve invloed heeft op het dagelijkse leven.

In de grensplaats [Dinxperlo](#) in de Achterhoek leidde de grensoverschrijdende samenwerking tussen de politieregio Noord- en Oost-Gelderland en de *Kreispolizeibehörden* van Borken en Kleve tot de opening van een gezamenlijk politiebureau in [september 1999](#).

De Zeeuwse politie kreeg al jaren lang in het vakantie seizoen assistentie van Duitse politiemensen uit Krefeld. Nederlandse politiemensen surveilleerden mee op de kerstmarkt in Krefeld die veel Nederlandse dagjesmensen trekt.

Internationale en bilaterale afspraken kunnen wonderlijke activiteiten opleveren. Nederlandse staatsburgers die anno 2008 op Zwitserse wegen werden geflitst kregen zowat een jaar later niet alleen een acceptgiro in de brievenbus, maar ook Nederlandse politieambtenaren aan de deur die in naam der Zwitsers kwamen vragen naar een verklaring voor het rijgedrag. In 1929 kregen Nederlandse agenten vier uren strafdienst voor [het nodeloos voeren van een gesprek](#) met een burger!

Internationale politieorganisaties: Interpol, Europol en Eurojust

Zowel Interpol als Europol houdt zich bezig met de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit. Via Interpol kan informatie worden uitgewisseld over alle vormen van criminaliteit, terwijl Europol zich exclusief bezighoudt met de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit waarbij twee of meer landen van de Europese Unie zijn betrokken. Omdat een goede samenwerking tussen beide informatiediensten van vitaal belang is, hebben Europol en Interpol een samenwerkingsovereenkomst gesloten.

Eurojust is het Europese netwerk voor gerechtelijke samenwerking in de strijd tegen grensoverschrijdende zware criminaliteit en terrorisme. Eurojust vergemakkelijkt de coördinatie van opsporings- en vervolgingsoperaties in Europa en biedt magistraten de nodige ondersteuning.

Interpol

Wereldtentoonstellingen en politiecongressen vormden vóór de Eerste Wereldoorlog de podia voor kennisuitwisseling en internationale afspraken tussen politiekorpsen, maar de oorlogsdreiging maakte daar een einde aan. Dr. Robert Heindl, hoofd van de recherche in Dresden en vingerafdrukkenexpert, bezocht, naar eigen zeggen, als enige Duitse deelnemer in 1914 het eerste internationale congres voor recherchediensten in Monaco. Rechercheurs, juristen en bestuurders uit veertien landen namen aan het congres deel.

Na de Eerste Wereldoorlog speelde de bestrijding van de internationale valsemunterij een aanzienlijke rol in het tot stand komen van internationale politiesamenwerking. De oorlogvoerende landen kwamen uit de oorlog met enorme staatsschulden en inflatie. De harde en stabiele Nederlandse gulden werd het doelwit van valsemunters in binnen- en buitenland. De Nederlandse Bank en overheid maakten zich dermate zorgen over de toestroom van valse bankbiljetten uit het buitenland, dat besloten werd tot de oprichting van een speciale recherchedienst bij de nationale bank, die de Valsgeldcentrale werd genoemd (1921). De centrale kwam onder leiding van de Amsterdamse inspecteur [K.H. Broekhoff](#) en werd aangehecht aan de recherche te Amsterdam. De politie in Wenen zette in 1922 een laboratorium op dat zich onder leiding van J. Adler specialiseerde in de opsporing van vervalsingen.

Tijdens een internationaal politiecongres te Wenen in 1923 werd per direct de Internationale Criminele Politie Commissie (IKPK: *Internationale Kriminalpolizeiliche Kommission*) opgericht. Criminele politie was de destijds gebruikelijke benaming voor de recherche. Dr. Johannes Schober, de politiepresident van Wenen, was de grote gangmaker van het congres en de oprichting van de IKPK. Broekhoff uit Amsterdam en de [kapitein der marechaussee M. C. van Houten](#) behoorden tot de mede-initiatiefnemers en voorstanders van de oprichting van de IKPK. Doel van de commissie was "*der Kampf gegen das internationale Verbrechen*". De commissie werd gevestigd te Wenen en Schober werd de eerste president.

De Valsgeldcentrale in Amsterdam vergrootte haar werkveld en richtte zich ook op vervalste fietsbelastingplaatjes, cheques en andere waardepapieren. Haar werk trok grote internationale belangstelling. In april 1929 vond in Genève een internationale conventie ter beteugeling van valsemunterij plaats, die eindigde met een internationaal verdrag, inhoudende de oprichting van nationale centrales tegen de valsemunterij naar Nederlands voorbeeld. Nederland ondertekende het verdrag ook en de Valsgeldcentrale werd omgedoopt in centrale ter bestrijding van falsificaten. Het internationale succes deed de ster van Broekhoff rijzen. In 1927 kwam Broekhoff ook aan het hoofd te staan van de nieuw opgerichte [centrale inzake internationale misdadigers](#), die aan de falsificatencentrale werd gekoppeld.

De annexatie van Oostenrijk door Hitler-Duitsland in 1938 maakte de IKPK tot een besmette organisatie. De zetel van de commissie verhuisde naar een villa aan de Wannsee in Berlijn en de leiding kwam in handen van SS'ers: achtereenvolgens Reinhard Heydrich, Arthur Nebe en Ernst Kaltenbrunner.

In 1946 werd de internationale organisatie weer opgebouwd als de Internationale Criminele Politie Organisatie (ICPO), die beter bekend zou worden onder de benaming van haar telegramadres Interpol.

Interpol, de Internationale Criminele Politie Organisatie, is een samenwerkingsverband van recherchediensten (criminele politie is een oude benaming voor recherche) met het doel recherchediensten in andere landen inlichtingen en voorlichting te verstrekken ter bestrijding van internationale misdrijven. Bij haar oprichting in 1923 startte Interpol een documentatiedienst die relevante informatie over misdaden, zoals [signalementen](#) en werkwijzen van internationale misdadigers, verzamelt en opslaat.

Het [hoofdkwartier \(secretariaat-generaal\) van Interpol in Frankrijk](#), vanaf 1966 in de Parijse voorstad Saint Cloud, en sinds jaren in Lyon gevestigd, is vooral een doorgeefluik en vraagbaak.

In alle 188 aangesloten landen is een instantie aangewezen als [nationaal centraal bureau](#).

In Nederland is dat het bureau Interpol bij de NRI, nu IPOL, te Zoetermeer.

Sinds 2003 is door het Interpol Global Communication System (IGCS) het uitwisselen van informatie en communicatie tussen de aangesloten bureaus 24 uur per dag mogelijk via internettechnologie.

Het nationaal centraal bureau in Zoetermeer behandelt ongeveer 60.000 berichten per jaar!

Interpol biedt een wereldwijd netwerk van contactpunten in landen waarvan de politie bij deze organisatie is aangesloten. Interpol is niet op een verdrag gebaseerd, maar is in feite het resultaat van een afspraak tussen de verschillende politiediensten. Het functioneren van Interpol is geregeld in een statuut.

Europol

De bestrijding van de internationale drugshandel heeft een aanzienlijke rol gespeeld in het ontstaan van Europol.

Latijns Amerika is het herkomstgebied van cocaïne. Spanje is vóór Nederland de belangrijkste toegangspoort tot Europa, voor het witte genotsmiddel. De herkomstgebieden van heroïne liggen in het Verre Oosten.

Nederland is een belangrijke [spil in de internationale drugshandel](#). Het is eindbestemming, transitoland en een producent van met name ecstasy.

In het kader van de internationale bestrijding van de handel in verdovende middelen zijn er Nederlandse liaison officers geplaatst in 11 landen: Colombia, Venezuela, Nederlandse Antillen (cocaïne), Spanje, Frankrijk, Polen, Hongarije, Rusland, [Turkije \(koerierscentrum voor heroïne\)](#), Pakistan en Thailand (heroïne uit Pakistan, Iran, Afghanistan en de Gouden Driehoek). In Nederland zelf zijn buitenlandse liaison officers uit ongeveer 45 landen gestationeerd.

Drugszaken vormen de hoofdmoot van het opsporingswerk van de regionale en bovenregionale recherchediensten en -teams. De bestrijding van de narcoticahandel heeft een belangrijke rol gespeeld in het ontstaan en de uitbouw van nationale en internationale politiediensten en samenwerkingsverbanden. De Europol Drugs Unit (EDU) markeert het begin van Europol in 1994 en in Nederland is in 1997 de landelijke Unit Synthetische Drugs opgericht, die opgegaan is in de Dienst Nationale Recherche.

[Europol](#) is een organisatie zonder rechtsbevoegdheid die door de 15 lidstaten van de Europese Unie in 1994 is ingesteld en [gevestigd is in Den Haag](#). Het is een niet operationele eenheid (zonder uitvoerende bevoegdheden) die belast is met de uitwisseling en analyse van gegevens en inlichtingen betreffende criminele organisaties.

Om criminele activiteiten doeltreffender te bestrijden en de politie en andere op dit gebied bevoegde overheidsdiensten binnen en tussen de lidstaten van de Europese Unie te ondersteunen, houdt Europol zich bezig met:

- het uitwisselen van persoonsgegevens tussen nationale verbindingssambtenaren -de Europol Liaison Officers- onder naleving van nationale wetgeving;

- het opstellen van verslagen over de situatie en misdaadanalyse op basis van niet-persoonsgebonden gegevens die door de lidstaten zijn verstrekt dan wel uit andere bronnen afkomstig zijn;
- persoonlijke en technische ondersteuning van lopende onderzoeken, uitgevoerd door rechtshandhavinginstanties van lidstaten, onder toezicht en verantwoordelijkheid van betrokken lidstaat, zowel juridisch als functioneel.

Per jaar verleent Europol bij meer dan 2000 opsporingsonderzoeken ondersteuning.

Via het Europol Information System (EIS), opgezet in 2006-2007, kunnen de politie-instanties van de lidstaten van de Europese Unie informatie uitwisselen. In Nederland zijn het KLPD, de regiokorpsen, de Koninklijke Marechaussee en bijzondere opsporingsdiensten aangesloten aan EIS.

Europol heeft geen executieve taken. De dienst vindt zijn grondslag in een volkenrechtelijke overeenkomst, in werking getreden in 1999, waarin afspraken zijn gemaakt over onder andere de politieke en juridische controle op Europol en maatregelen voor gegevensbescherming. De landen van de Europese Unie hebben in de Europol-overeenkomst als verplichting op zich genomen om informatie aan Europol te verstrekken.

Eurojust

Eurojust is het Europese netwerk voor gerechtelijke samenwerking in de strijd tegen grensoverschrijdende zware criminaliteit, waaronder georganiseerde misdaad, terrorisme, mensensmokkel, drugshandel, witwassen, milieudelicten en vervalsing van de euro. Eurojust vergemakkelijkt de coördinatie van opsporings- en vervolgingsoperaties in Europa en biedt magistraten de nodige ondersteuning.

In april 2003 hebben de ministers van Justitie van de EU-landen, de EU-ambassadeurs en andere EU-topambtenaren het kantoor van Eurojust in Den Haag ingewijd. Voor Den Haag betekende dit een nieuwe stap in haar ontwikkeling tot belangrijke Europese justitiestad. Het Internationaal Gerechtshof, het Joegoslavië Tribunaal, het Internationaal Strafhof en Europol bevonden zich al in de residentie.

Coördinatie van politiesamenwerking: STIPS en NCIPS

Afstemming van het internationaal politiebeleid tussen het politieveld, de vakministeries (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en Justitie) en het ministerie van Buitenlandse Zaken vindt plaats in de Stuurgroep Internationale Politiesamenwerking (STIPS), die onder voorzitterschap staat van de directeur-generaal Openbare Orde en Veiligheid van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Het [Nederlands Centrum voor Internationale Politiesamenwerking \(NCIPS\)](#) werd medio 2000 opgericht om binnen de politieorganisatie te komen tot een gecoördineerde uitvoering van de in de STIPS genomen besluiten. Beheersmatig en organisatorisch was het NCIPS aanvankelijk een projectorganisatie voor een periode van vier jaar en ondergebracht bij het Nederlands Politie Instituut (NPI).

Het NCIPS voerde de internationale meerjarige samenwerkingsprojecten uit waartoe de ministers in overleg met de politiekorpsen hadden besloten, bijvoorbeeld met de landen in Midden- en Oost-Europa. Daarnaast organiseerde NCIPS de inbreng van het veld bij de voorbereiding door de ministers van internationale afspraken. Ook werd op verzoek van organisaties en buitenlandse regeringen de uitzending van politieambtenaren bij internationale bijstandsverzoeken voorbereid en uitgevoerd.

Het NCIPS is in 2006 gefuseerd met de DIN van het KLPD tot de Dienst Internationale Politiesamenwerking (DINPOL); sinds 2008 valt haar taak onder IPOL.

Met de uitvoering van zijn coördinerende taak draagt IPOL bij aan het tot stand komen van de noodzakelijke synergie tussen de verschillende partijen die bij de internationale politiesamenwerking betrokken zijn.

Hierbij moet met name worden gedacht aan breed gedragen politieke samenwerkingsprogramma's tussen Nederland en andere landen, zowel bilateraal als multilateraal, gericht op verschillende gebieden in de wereld.

De belangrijkste taken van IPOL zijn het vanuit de politiepraktijk adviseren aan de vakministeries over wenselijke samenwerkingspartners en het combineren van verschillende politieprojecten in gecombineerde meerjarige programma's.

Daarnaast is IPOL verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid om Nederlandse politiemensen naar missies in crisisgebieden uit te zenden. Het centrum coördineert de werving en selectie en verzorgt de voorbereiding, begeleiding en nazorg van politiefunctionarissen.

Tot slot vormt IPOL de toegangspoort voor buitenlandse missies en politieprofessionele vragen van internationale partners. Vragen en verzoeken ten aanzien van internationale politiesamenwerking worden in behandeling genomen en in overleg met verschillende partners zo goed mogelijk beantwoord.

Uitzending van politiemensen

Een grotere inzet van de EU in vredesmissies is een van de doelstellingen van de Tweede Pijler (het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid) van de Europese Unie. De inzet van politie is de belangrijkste component van niet-militair crisismanagement in het kader van de versterking van het Europees defensie- en veiligheidsbeleid.

Vóór het jaar 2000 werden Nederlandse politiemensen slechts incidenteel uitgezonden in het kader van internationale missies. Vier rijkspolitiemannen en twee onderofficieren van de Marechaussee werden al in 1955 uitgezonden naar Jeruzalem op verzoek van de Verenigde Naties. Als bewakingsofficier waren zij belast met de bescherming van leden van de VN-missie in Jeruzalem en de bewaking van eigendommen en voorraden ter plaatse.

In het kader van de operatie UNOSOM van de Verenigde Naties hielpen Nederlandse *police advisers* in 1994 met de wederopbouw van de politie in het door burgeroorlog geteisterde Somalië. In 1995 deden Nederlandse *investigators* onderzoek naar oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië in opdracht van het tribunaal van de Verenigde Naties. [Het Rampen Identificatie Team \(RIT\)](#), ondergebracht bij het Korps Landelijke Politiediensten, onderzocht vervolgens stoffelijke resten in massagraven, de stille getuigen van de oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië.

Sinds 2001 neemt de Nederlandse politie, al dan niet samen met de Koninklijke Marechaussee, deel aan vredesmissies in voormalige crisisgebieden.

De vredesmissies zijn initiatieven van de Verenigde Naties (VN), de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) en de Europese Unie (EU).

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties kan bij Algemene Maatregel van Bestuur politiefunctarissen ter beschikking stellen aan de VN, OVSE en EU. De werving, selectie, begeleiding en nazorg wordt verzorgd vanuit IPOL en voorheen het Nederlands Centrum voor Internationale Politiesamenwerking. De betrokken medewerkers krijgen voor de periode van uitzending buitengewoon verlof van hun werkgever. De organisatie en rechtspositie zijn zoveel mogelijk overeenkomstig die van de Koninklijke Marechaussee. De mondiale ontwikkeling laat zien dat de behoefte aan inzet van politie voorlopig alleen maar zal toenemen.

De politiemensen worden voor een bepaalde periode (doorgaans een half jaar, soms langer) uitgezonden om de lokale politie te ondersteunen door opleiden, coachen, trainen, adviseren en toezicht houden.

De taken van een vredesmissie zijn in hoofdlijnen:

- het versterken van de democratische rechtsorde;
- het adviseren bij de opbouw van een op democratische leest geschoeid politieapparaat;
- het erkennen en waarborgen van de mensenrechten;
- het verzorgen van opleidingen voor de lokale politie.

Door de Nederlanders worden geen executieve taken uitgeoefend en zij zijn in beginsel ongewapend. Nederlandse politiemensen en [politie militairen van de Koninklijke Marechaussee](#) hebben deelgenomen aan diverse missies:

- Kosovo, een VN- en later EU-missie;
- Servië-Montenegro, een OVSE-missie;
- [Bosnië](#), een EU-missie;
- [Macedonië](#), een EU-missie;
- Cyprus, een VN-missie;
- Soedan, een VN-missie;
- Afghanistan, een EU-missie.

De uitzending van Nederlanders is niet beperkt tot executieve politiemensen uit de verschillende politiekorpsen. De EUPOL-missie Afghanistan heeft als een van de doelstellingen het structuur en inhoud geven aan het politieonderwijs in Afghanistan. De Politieacademie is als onze nationale politieonderwijsinstelling nauw betrokken bij deze taak. Docenten van de Politieacademie, als “Trainer adviseurs” werkzaam in Kabul, maakten curricula en verzorgden trainingen van het Afghaanse politie middenkader. Ook verzorgden zij management trainingen in de provincies. In oktober 2009 is een onderwijskundige van de Politieacademie als *training development officer* naar Kabul vertrokken om een nieuwe basisopleiding voor Afghaanse politieagenten mee te ontwikkelen.

Internationale samenwerking bij terrorismebestrijding

Terreur, oftewel ideologische misdaad, met name door dierenrechtenactivisten en moslimfundamentalisten, is de laatste jaren prominent in het nieuws:

- 11 september 2001: aanslagen op de Twin Towers in New York en het Pentagon in Washington door al-Qaida;
- 27 september 2001: terreurdreiging tegen verkeerstunnels in Amsterdam en Rotterdam;
- 6 mei 2002: moord op Pim Fortuyn door dierenrechtenactivist Volkert van der Graaf;
- 11 maart 2004: aanslagen op stations in Madrid;
- 2 november 2004: [moord op filmmaker Theo van Gogh](#) door Mohammed Bouyeri;
- 10 november 2004: belegering van leden van de Hofstadgroep in het Laakkwartier in Den Haag;
- 7 juli 2005: London Bombings; bomontploffingen in metro en bus.

Op nationaal niveau behoren tot de zichtbare maatregelen tegen de terreurdreiging de forse uitbreiding van het aantal persoonsbeveiligers van de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging, de instelling van een Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding in 2004, de oprichting van een unit Contraterrorisme en –activisme binnen de Dienst Nationale Recherche en de herziening van het stelsel van geweldsspecialisten voor repressief ingrijpen ten dienste van politie en justitie. In eerste instantie gebeurde dit in 2004 met de vorming van een nieuwe antiterreureenheid, de BBE-SIE, voor snelle interventies. In 2006 werd het hele stelsel veranderd door de oprichting van de Dienst Speciale Interventies, als nieuwe, 13de operationele dienst binnen het KLPD. De voormalige Bijzondere Bijstandseenheden van politie en krijgsmacht zijn samen met de Arrestatieteams van de politie opgegaan in deze nieuw dienst.

Relatief nieuw binnen internationale politiesamenwerking is de intensieve bestrijding van het internationale terrorisme na de gebeurtenissen van 11 september 2001.

Binnen de Europese Unie zijn maatregelen vastgesteld om diverse aspecten van terrorisme tegen te gaan.

De Europese Raad heeft op 21 september 2001 een Europees Actieplan vastgelegd om het veiligheidsniveau in de Unie te verbeteren. Het plan legt de nadruk op politieke en justitiële samenwerking tussen EU-lidstaten onderling en tussen de Europese Unie en de VS, en heeft daarmee ook belangrijke gevolgen voor de nationale politiediensten.

Na 11 september 2001 zijn aanzienlijke resultaten bereikt in het kader van de bevordering van de (politie)samenwerking binnen de EU. Het voorstel voor een Europees Arrestatiebevel (EAB), gericht op de invoering van snelle uitleveringsprocedures tussen de lidstaten, is aangenomen en zal vanaf 2004 in werking treden. Er is overeenstemming bereikt over de definitie van terrorisme en de straffen voor een terroristische daad. In mei 2003 is Eurojust definitief van start gegaan, het orgaan ter bevordering van de coördinatie van opsporingen en vervolgingen tussen de bevoegde instanties van de lidstaten, met als (voorlopige) vestigingsplaats Den Haag. Europol heeft een jaar gewerkt met een speciale Taskforce Terrorism, waardoor alle bestaande terrorismebestrijdinginstanties informatie uitwisselen via politieliaisons. Deze Taskforce is inmiddels opgenomen in de structuur van Europol en heeft een permanent karakter gekregen door de verdeling van de liaisons over de verschillende units. De European Taskforce Police Chiefs komt regelmatig bijeen om in EU-verband te praten over politiezaken in het algemeen en terrorisme bestrijding in het bijzonder. Politie-informatie wordt steeds belangrijker binnen de Raadswerkgroep Terrorism, waar afgevaardigden van inlichtingen- en veiligheidsdiensten, ministeries van Justitie, van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en politiediensten overleg met elkaar voeren en informatie uitwisselen.

Achter de schermen wordt er gewerkt aan een effectievere nationale en internationale informatie-uitwisseling, zoals onder meer vastgelegd in het Schengen III Akkoord, kort na de bomaanslagen in Madrid (2004).

Een ander aspect is de bestrijding van de financiering van terrorisme, waartoe een besluit is genomen dat is gericht op de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen tot bevrozing van vermogensbestanddelen. De samenwerking met de VS is sterk geïntensiveerd, vooral op het gebied van de criminaliteitsbestrijding. Er is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld tussen Europol en de VS.

Ook bij de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties staat de bestrijding van het terrorisme hoog op de agenda. Op 14 februari 2005 werd de Libanese ex-premier Rafik Hariri samen met tenminste negentien anderen gedood bij een autobomaanslag in het centrum van Beiroet. Na de moord werd door de Verenigde Naties een onderzoek gestart naar de daders van de aanslag. Specialisten van de Nederlandse politie waren betrokken bij het forensisch onderzoek op de plaats van de bomaanslag. In 2007 besloot de Veiligheidsraad tot de oprichting van het Bijzonder Tribunaal voor Libanon om de daders te berechten. Het Libanon-tribunaal staat als internationaal hof onder auspiciën van de Verenigde Naties en is gevestigd in Leidschendam, in het voormalige gebouw van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD). De Verenigde Naties hadden Nederland gevraagd het Libanon-tribunaal onder te brengen omdat het Internationaal Gerechtshof, het Joegoslavië-tribunaal, het Internationaal Strafhof, Europol en Eurojust allemaal in Nederland gehuisvest zijn.